

Izraelsko-palestinský konflikt

Historický vývoj a současnost, palestinský politický systém

Obsah:

1. STRUČNÝ HISTORICKÝ VÝVOJ 2. POLOVINY 20. STOLETÍ	4
VÝVOJ V PRVNÍ POLOVINĚ 20. STOLETÍ A VZNIK STÁTU IZRAEL	4
VZNIK OOP, ŠESTIDENNÍ VÁLKA A OZBROJENÝ BOJ ZA PALESTINU	5
NA CESTĚ K PALESTINSKÉMU STÁTU, MÍROVÁ JEDNÁNÍ V OSLU, PRVNÍ INTIFÁDA	6
2. NOVÉ KOLO IZRAELSKO- PALESTINSKÝCH MÍROVÝCH ROZHOVORŮ (2013–).....	7
FRANCOUZSKÁ INICIATIVA NA OBNOVENÍ BLÍZKOVÝCHODNÍHO MÍROVÉHO PROCESU (2016–)	7
<i>Výstavba židovských osad na Západním břehu Jordánu – únor 2017.....</i>	<i>10</i>
3. UZNÁNÍ PALESTINSKÉHO STÁTU	10
4. POLITICKÝ SYSTÉM PALESTINSKÉ SAMOSPRÁVY A PARLAMENTNÍ VOLBY 2006.....	11
STATUT JERUZALÉMA	11
OBECNĚ K POLITICKÉMU SYSTÉMU PALESTINSKÉ SAMOSPRÁVY	11
STRANICKÝ SYSTÉM (POLITICKÁ HNUTÍ).....	12
<i>Hamás</i>	<i>12</i>
<i>Islámský Džihád</i>	<i>13</i>
<i>Fatah</i>	<i>13</i>
<i>Brigáda mučedníků Al- Aksá.....</i>	<i>13</i>
VOLBY V LEDNU 2006.....	13
DOPAD VOLEB.....	14
KOMUNÁLNÍ VOLBY 2012	14
5. BIBLIOGRAFIE	15

Vybraná témata č. 04/2017

Březen 2017

autor: Pavel Komárek, Martin Kuta, Štěpán Pecháček

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	EDICE: VYBRANÁ TÉMATA
Název: Izraelsko-palestinský konflikt: Historický vývoj a současnost, palestinský politický systém	Typ edice: online, ISSN 2533-414X
Autoři: Komárek, P., Kuta, M., Pecháček, Š.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=3
Číslo: Vybraná témata č. 04/2017	První vydání edice: leden 2005
Datum: Březen 2017	Frekvence vydání edice: nepravidelná
	Zaměření: aktuální témata relevantní pro činnost Parlamentu České republiky
Klíčová slova:	Jazyk: CZ
Palestina; Izrael; Blízký východ; mírový proces; dvoustátní uspořádání; volby; přehled	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Shrnutí

Práce se věnuje historického přehledu a současnosti izraelsko-palestinského konfliktu, nejnovějšímu vývoji v otázce uznání Palestinského státu a charakteristice politického systému Palestinské samosprávy. Představeny jsou jednotlivé historické události, které ovlivnily současnou podobu konfliktu (kapitola 1). Po druhé světové válce se předpokládalo vytvoření dvou států, ačkoli v té době vznikl pouze stát židovský. V kapitole 2 je zmapován vývoj mírových rozhovorů o dvoustátním řešení v nedávné době. Kapitola 3 se věnuje přehledu uznání Palestinského státu. V poslední kapitole je popsán politický systém Palestinské samosprávy, včetně průběhu, výsledků a dopadu parlamentních voleb v roce 2006 a komunálních voleb v roce 2012. Podobu jednání mezi Izraelem a představiteli Palestinské samosprávy výrazně také ovlivňují vnitropolitické vztahy mezi palestinskými hnutími Hamás a Fatah.

Obsah

1. STRUČNÝ HISTORICKÝ VÝVOJ 2. POLOVINY 20. STOLETÍ.....	4
VÝVOJ V PRVNÍ POLOVINĚ 20. STOLETÍ A VZNIK STÁTU IZRAEL.....	4
VZNIK OOP, ŠESTIDENNÍ VÁLKA A OZBROJENÝ BOJ ZA PALESTINU	5
NA CESTĚ K PALESTINSKÉMU STÁTU, MÍROVÁ JEDNÁNÍ V OSLU, PRVNÍ INTIFÁDA	6
2. NOVÉ KOLO IZRAELSKO-PALESTINSKÝCH MÍROVÝCH ROZHovorŮ (2013–)	7
FRANCOUZSKÁ INICIATIVA NA OBNOVENÍ BLÍZKOVÝCHODNÍHO MÍROVÉHO PROCESU (2016–)	7
<i>Výstavba židovských osad na Západním břehu Jordánu – únor 2017</i>	<i>10</i>
3. UZNÁNÍ PALESTINSKÉHO STÁTU	10
4. POLITICKÝ SYSTÉM PALESTINSKÉ SAMOSPRÁVY A PARLAMENTNÍ VOLBY 2006.....	11
STATUT JERUZALÉMA	11
OBECNĚ K POLITICKÉMU SYSTÉMU PALESTINSKÉ SAMOSPRÁVY	11
STRANICKÝ SYSTÉM (POLITICKÁ Hnutí)	12
<i>Hamás</i>	<i>12</i>
<i>Islámský Džihád</i>	<i>13</i>
<i>Fatah</i>	<i>13</i>
<i>Brigáda mučedníků Al-Aksá</i>	<i>13</i>
VOLBY V LEDNU 2006.....	13
DOPAD VOLEB	14
KOMUNÁLNÍ VOLBY 2012	14
5. BIBLIOGRAFIE	15

Práce se věnuje historickému vývoji a současnosti izraelsko-palestinského konfliktu, stavu uznání Palestinského státu a politickému systému Palestinské samosprávy. Jedná se o převzatou, upravenou, rozšířenou a aktualizovanou verzi dřívějších prací Parlamentního institutu.¹

1. Stručný historický vývoj 2. poloviny 20. století

Vývoj v první polovině 20. století a vznik Státu Izrael

Po 1. světové válce tvořila Palestina spolu se sousedním Zajordánskem mandátní území Společnosti národů ve správě Velké Británie. Od 30. let minulého století začaly sílit požadavky Židů na vlastní stát, které byly navíc podpořeny takzvanou Balfourovou deklarací z roku 1917.² Od meziválečného období začala pod vlivem sionismu proudit do Palestiny masová imigrace Židů, která změnila etnickou mapu oblasti. Před vyhlášením nezávislosti Izraele žilo na území Palestiny kolem 600 tisíc Židů. V roce 1947 byl při Organizaci spojených národů (OSN) utvořen Zvláštní výbor pro Palestinu (*United Nations Special Committee on Palestine*, UNSCOP). Vznikly dva návrhy na řešení situace:

- Tzv. menšinový, který předpokládal vznik federálního státu,
- a tzv. většinový, který předpokládal vznik samostatného státu Arabů, Židů a zvláštního pásma pod mezinárodní správou v oblasti Jeruzaléma.

Americký prezident Harry Truman podporoval většinový plán, a ten na půdě OSN nakonec zvítězil. Hlasováním přijalo Valné shromáždění (VS) OSN na konci listopadu 1947 rezoluci č. 181. Podle této rezoluce měl být na bývalém mandátním území OSN v Palestině ustaven arabský a židovský stát a se zvláštním statusem také město Jeruzalém. Nejzazší termín vzniku obou států byl určen na 1. srpna 1948.³ V okamžiku, kdy OSN rozhodla o vzniku židovského státu, se na arabské části palestinského území nezformovala jasná politická reprezentace; naopak, palestinská reprezentace byla navíc značně roztržena. To mělo dva důsledky; nebylo jasné, s kým vést případná jednání o souběžném vytvoření arabského státu v Palestině dle rezoluce VS OSN a zároveň vzájemná nevraživost vedla k mnoha arabským porážkám v následujících letech.⁴ V souladu s rezolucí vyhlásil 14. května 1948 svou nezávislost Stát Izrael, který záhy uznaly Spojené státy americké.⁵ To vyvolalo okamžitý letecký útok Egypta, a začala tak první izraelsko-arabská válka, při níž sousední arabské státy obsadily jižní a východní oblasti mandátního území, které byly určeny pro vznik arabského státu. V průběhu války se podařilo Izraeli získat o polovinu

¹ Kapitola 1 a 4 (kromě části Komunální volby 2012) viz BROŽOVÁ, Lucie a kol. Historický kontext a současný vývoj v Palestině. Informační podklad PI č. 3.040, Únor 2006. ISSN 2533-4131. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=20655>.

Kapitola 1 a 3 viz KUTA, Martin, KOHÚT, Jakub. Uznání Palestiny státy EU na podzim 2014. Studie PI č. 3.175, Únor 2015. ISSN 2533-4131. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=103748>.

Kapitola 2 vychází z Přehledů dokumentů SZBP EU (ISSN 2533-4263) publikovaných Parlamentním institutem na měsíční bázi (viz <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>). Jednotlivé příspěvky jsou citovány přímo v textu.

² Ministr zahraničí Velké Británie Arthur James Balfour adresoval Lordu Edmondovi Rotschildovi, který na území Palestiny skupoval pozemky, dopis, v němž za britskou vládu deklaroval „příznivý pohled na zřízení národní domoviny pro židovský lid v Palestině [...]“.

ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina*, s. 36.

³ Tato rezoluce vstoupila ve známost jako plán OSN na rozdělení Palestiny (partition resolution).

UN.org: Resolution 181(II) on Future government of Palestine, 29. 11. 1947 [cit. 2017-02-09]. Dostupný z WWW: <http://unispal.un.org/unispal.nsf/0/7F0AF2BD897689B785256C330061D253>.

⁴ ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina*, s. 68–69.

⁵ Vznik Státu Izrael byl dle amerického historika P. Johnsona posledním aktem idealismu v americké zahraniční politice před propuknutím studené války naplno.

JOHNSON, Paul. *Dějiny dvacátého století*, s. 472.

větší území (asi 7 tisíc km²), než měl mít podle rezoluce OSN. Podle údajů OSN odešlo z území zabraných Izraelem 656 tisíc Arabů.

Sjednání mírové smlouvy a ukončení první války vedlo k popření rezoluce VS OSN č. 181 (1947), protože území zamýšlené pro arabské státy si rozdělily Izrael, Egypt (pásma Gazy) a Jordánsko (Západní břeh Jordánu).⁶ Pozornost OSN se tak soustředila na vyřešení humanitární situace, návrat uprchlíků do svých domovů a ukončení bojů. Z toho důvodu byla pozornost OSN na vznik arabského státu v Palestině upozaděna.

První izraelsko-arabská válka také ukázala na mnohvrstevnatost konfliktu. Vedle sebe se totiž projevil izraelsko-arabský konflikt, v rámci něhož byly sousední arabské státy nepřátelsky naladěné vůči existenci židovského státu na území Palestiny, a izraelsko-palestinský konflikt, který spočíval v nenaplněných politických dohodách a proklamacích z počátku 20. století a popření rezoluce VS OSN z roku 1947. Vývoj druhé poloviny 20. století do jisté míry ukazuje, že zatímco izraelsko-arabský konflikt se podařilo odstranit, či alespoň zmírnit, izraelsko-palestinský konflikt i nadále přetrvává.⁷ Izraelsko-palestinský konflikt spočívá v dosažení dvoustátního uspořádání (židovského a arabského státu v Palestině) jako řešení blízkovýchodního mírového procesu dle rezolucí OSN.

Vznik OOP, šestidenní válka a ozbrojený boj za Palestinu

Nový impuls k vytvoření palestinského státu vzešel přímo od arabského obyvatelstva Palestiny. Na prvním Palestinském národním koncilu byla v roce 1964 přijata Palestinská národní charta.⁸ Ta obsahovala ustanovení o nedělitelnosti Palestiny v územním rozsahu Britské mandátní správy (tedy před druhou světovou válkou a těsně po ní), která je domovem arabského obyvatelstva v regionu. Židovské obyvatelstvo, které území obývalo ještě před vytvořením Státu Izrael, je považováno za palestinské. Nárok sionistů na území pro vznik samostatného židovského státu byl v chartě odmítnut s poukazem na fakt, že židovské náboženství není základem samostatného národu, potažmo národního státu. Na základě čl. 23 Charty vznikla Organizace na osvobození Palestiny (OOP, *Palestine Liberation Organization*, PLO), která měla usilovat o její naplnění. Aktualizace Charty proběhla na čtvrtém Palestinském národním koncilu v roce 1968. Nově byl v reakci na šestidenní válku a neochotu Izraele stáhnout se z okupovaných území zařazen čl. 9, podle něhož je pro osvobození Palestiny nutný ozbrojený boj (tzv. osvobozenecská válka).⁹ Bezpečnostní situace se pro Izrael zhoršila v roce 1966, kdy sousední Egypt a Sýrie uzavřely válečnou alianci namířenou proti Izraeli. Stupňovaly se syrské útoky na území Izraele z Golanských výšin a egyptská armáda postupně zesilovala svou přítomnost na Sinajském poloostrově. Situace se vyostřila v červnu roku 1967, kdy došlo k preventivnímu izraelskému úderu na pozemní základny letectva sousedních arabských států. Konflikt brzy ustal, proto se nazývá šestidenní válkou. Ta vedla k izraelské okupaci Západního břehu, pásma Gázy, Sinajského poloostrova a Golanských výšin.¹⁰ Po šestidenní válce přijala Rada bezpečnosti (RB) OSN rezoluci č. 242, ve které byl Izrael vyzván, aby se stáhl z okupovaných území výměnou za to, že žádná další organizace či stát nebudou zpochybňovat existenci židovského státu.¹¹ Zatímco arabské

⁶ ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina*, s. 84.

⁷ ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina*, s. 11.

⁸ UN.int: Permanent Observer Mission to the United Nations – Palestine National Charter of 1964 [cit. 27. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.un.int/wcm/content/site/palestine/pid/12363>.

⁹ UN.int: Permanent Observer Mission to the United Nations – Palestine National Charter of 1968 [cit. 2015-01-27]. Dostupný z: <http://www.un.int/wcm/content/site/palestine/pid/12362>.

¹⁰ ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina*, s. 113–114.

¹¹ UN.org: Resolution 242 (1967), 22. 11. 1967 [cit. 2015-01-27]. Dostupný z: <http://unispal.un.org/unispal.nsf/0/7D35E1F729DF491C85256EE700686136>.

státy v regionu rezoluci přijaly, OOP v rezoluci spatřovala zploštění problému pouze na otázku uprchlíků, protože arabský stát z textu rezoluce zmizel.¹²

Na cestě k palestinskému státu, mírová jednání v Oslu, první intifáda

V roce 1974 uznaly arabské země na summitu Ligy arabských států v Rabatu OOP jaké jediného reprezentanta Palestinců. Tento akt byl následován přijetím rezoluce VS OSN č. 3236 (1974) o právu Palestinců na sebeurčení bez vnějších zásahů, nezávislost a národní suverenitu. Rezoluce dále stanovila, že jednání s Palestinci mohou zajistit trvalý mír na Blízkém východě a přiznala jim právo na dosažení palestinského státu všemi prostředky v souladu s Chartou OSN. Na návrh generálního tajemníka OSN rezoluce stanovila nutnost zahájit kontakty s OOP v otázce vzniku palestinského státu.¹³ Řada zemí přiznala zástupcům OOP diplomatický statut (kromě arabských států a států sovětského bloku mimo jiné i Indie, Rakousko, Kypr).¹⁴

Formování samostatného palestinského státu bylo zahájeno na přelomu 80. a 90. let 20. století, kdy VS OSN přijalo rezoluci potvrzující dřívější vyhlášení samostatného Palestinského státu ze strany OOP.¹⁵ Stalo se tak ve chvíli, kdy se Jordánsko zřeklo nároku na území na západním břehu Jordánu, které podle původního plánu OSN mělo připadnout arabskému státu. Po této události probíhala v roce 1993 jednání v Oslu,¹⁶ která přinesla dohodu Izraele a OOP o vytvoření palestinské samosprávy na západním břehu Jordánu, v pásmu Gazy a ve východním Jeruzalémě s výhledem na vytvoření samostatného Palestinského státu.¹⁷

Na začátku 90. let zde tedy probíhal mírový proces, při kterém byla pod vedením Izraele a Jásira Arafata vytvářena palestinská státní správa, ale protože včas nevznikla palestinská policie, nikdo nezabránil intifádě z roku 1999, kdy zaútočili palestinští teroristé na objekty a obyvatele v Izraeli. Izraelská armáda poté obsadila významná města a mírový proces fakticky skončil. Po selhání dohod začala druhá intifáda v září 2000. Islamističtí teroristé, Hamás a Islámský Džihád, se přihlásili k odpovědnosti za většinu sebevražedných útoků v Izraeli. Izraelská vojenská odpověď na povstání a guerillovou válku eskalovala na intenzitě a rozsahu během let 2001 a 2002. Blízkovýchodní kvartet (OSN, EU, Spojené státy, Rusko) v roce 2003 zveřejnil plán, podle něhož měl do roku 2005 vzniknout samostatný Palestinský stát.¹⁸ V listopadu 2012 projednávalo VS

¹² KUTA, Martin, KOHÚT, Jakub. *Uznání Palestiny státy EU na podzim 2014*, s. 3.

¹³ UN.org. Resolution 3236 (1974). Question of Palestine, 22 November 1974 [cit. 2017-02-10]. Dostupný z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/738/38/IMG/NR073838.pdf?OpenElement>.

¹⁴ BROŽOVÁ, Lucie a kol. *Historický kontext a současný vývoj v Palestině*, s. 2.

¹⁵ UN.org: Resolution 43/177 Question of Palestine, 15. 12. 1988 [cit. 2015-01-28]. Dostupný z: <http://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/0/146E6838D505833F852560D600471E25>.

¹⁶ Soubor mírových dohod podepsaných mezi Izraelem a Organizací pro osvobození Palestiny (OOP). Dohody jsou označovány jako Oslo I, podepsaná v roce 1993 ve Washingtonu, a Oslo II (též dohoda z Taby), podepsaná v roce 1995 také ve Washingtonu.

CFR.org: Oslo II Accords (Interim Agreement on the West Bank and the Gaza Strip). CFR.org [online], 28. 9. 1995 [cit. 2015-01-28]. Dostupný z: <http://www.cfr.org/israel/oslo-ii-accords-interim-agreement-west-bank-gaza-strip/p9676>.

¹⁷ CFR.org: Oslo I Accords (Declaration of Principles on Interim Self-Government Arrangements), 13. 9. 1993 [cit. 2015-01-28]. Dostupný z: <http://www.cfr.org/israel/oslo-accords-declaration-principles-interim-self-governmentarrangements/p9674>.

¹⁸ V roce 2005 ale Izrael oznámil, že tento plán již nepovažuje za aktuální. Stalo se tak po několika sebevražedných bombových útocích, za nimiž stál Hamás. Od této doby se s vytvořením samostatného Palestinského státu nepočítalo. Blízkovýchodní kvartet pouze uvažoval o obnovení míru.

CFR.org: Middle East – The Road Map to Peace, 7. 2. 2005 [cit. 2015-01-28]. Dostupný z: <http://www.cfr.org/middle-east-and-north-africa/middle-east-road-map-peace/p7738>.

OSN status Palestiny jako nečlenského pozorovatele.¹⁹ Status Palestiny byl odsouhlasen, čímž se Palestinská samospráva může účastnit činností agentur OSN.²⁰

2. Nové kolo izraelsko-palestinských mírových rozhovorů (2013—)

V létě roku 2013 byly na popud Spojených států obnoveny mírové rozhovory mezi Izraelem a Palestinskou samosprávou.²¹ V květnu 2014 ohlásil Izrael a Spojené státy přestávku v mírových rozhovorech i kvůli tomu, že se mírových rozhovorů účastnilo hnutí Hamás.²² K obnovení mírových rozhovorů vyzval v roce 2015 v únoru blízkovýchodní kvartet, v červenci Rada EU pro zahraniční věci a v září Evropský parlament.²³

V létě roku 2014 došlo mezi Izraelem a Palestinou ke zhoršení bezpečnostní situace. To bylo způsobeno únosy osob a násilnostmi na obou stranách. EU a některé členské státy postupně zvažovaly mezinárodně-právní uznání Palestiny (pod vedením Palestinské samosprávy).²⁴

Francouzská iniciativa na obnovení blízkovýchodního mírového procesu (2016–)

Zatím poslední iniciativu na obnovení mírového procesu vzešla v roce 2016 ze strany Francie.²⁵ V druhé polovině května 2016 premiér Palestinské samosprávy Rami Hamdallah odmítl nabídku izraelského premiéra Benjamina Netanjahu na přímé rozhovory o míru. Hamdallah poukazoval na to, že izraelská strana se snaží získat čas a vyhnout se tlaku mezinárodního společenství. Místo toho Hamdallah podpořil francouzský plán o mezinárodní mírové konferenci, který při návštěvě palestinských území a Izraele přednesl francouzský premiér Manuel Valls.²⁶

Avizovaná konference o blízkovýchodním mírovém procesu (MEPP) proběhla 3. června v Paříži za účasti delegací z 28 zemí a pod předsednictvím francouzského ministra zahraničí Jean-Marca Ayraulta. Cílem konference bylo zajistit řešení umožňující zasednutí Izraelců a Palestinců

¹⁹ UN.org: Resolution 67/19 Status of Palestine in the United Nations, 29. 11. 2012 [cit. 2015-01-28]. Dostupný z: <http://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/0/19862D03C564FA2C85257ACB004EE69B>.

Tato rezoluce byla přijata 138 hlasy, proti bylo 9 států a 41 se zdrželo.

Česká republika zaujala postoj obdobný jako Izrael, v němž oba státy odmítly jednostranné řešení otázky arabského státu. Dlouhodobé a mírové řešení podle zástupců spočívalo především v přímém jednání mezi Izraelem a zástupci Palestinské samosprávy o vytvoření Palestinského státu, který by se následně stal členem OSN.

UN.org: General Assembly Votes Overwhelmingly to Accord Palestine 'Non-Member Observer State' Status in United Nations, 29. 11. 2012 [cit. 2015-01-28]. Dostupný z WWW:

<http://www.un.org/press/en/2012/ga11317.doc.htm>.

²⁰ Například také Mezinárodního soudního tribunálu, což představovalo zvláště závažný důvod pro odmítnutí tohoto kroku ze strany Izraele. Palestinská samospráva by se mohla u Mezinárodního soudního tribunálu dožadovat přezkumu izraelské činnosti na okupovaných územích (nejen otázka válečných zločinů, ale také právní status budovaných osad).

CFR.org: Palestinian Statehood at the UN, 30. 11. 2012 [cit. 2015-01-28]. Dostupný z:

<http://www.cfr.org/palestine/palestinian-statehood-un/p25954>.

²¹ Viz HLAVÁČEK, K. a kol. Přehled dokumentů SZBP EU 8/2013, s. 6–7. ISSN 2533-4263. Dostupný z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=89667>.

²² KUTA, M. a kol. Přehled dokumentů SZBP EU 5/2014, s. 13. ISSN 2533-4263. Dostupný z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=99932>.

Srovnej též KUTA, M. Přehled dokumentů SZBP EU 2/2015, s. 7–8. ISSN 2533-4263. Dostupný z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=104264>.

²³ KUTA, M. a kol. Přehled dokumentů SZBP EU 9/2015, s. 5–6. ISSN 2533-4263. Dostupný z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=116556>.

²⁴ K tomu viz kapitola 3; rovněž viz KUTA, Martin, KOHÚT, Jakub. *Uznání Palestiny státy EU na podzim 2014*.

Dále viz KUTA, M. a kol. Přehled dokumentů SZBP EU 11/2014, s. 13–14. ISSN 2533-4263. Dostupný z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=102943>.

²⁵ Jedná se o převzatý text KUTA, M. a kol. Přehled dokumentů SZBP EU 6/2016, s. 7. ISSN 2533-4263. Dostupný z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=93678>.

²⁶ Middleeasteye.net: Palestinian PM dismisses Netanyahu's direct talks proposal, 24. 5. 2016,

<http://www.middleeasteye.net/news/palestinian-pm-dismisses-netanyahus-direct-talks-proposal-251698185>.

k jednomu stolu a obnovení mírových rozhovorů na mezinárodní konferenci na konci letošního roku.²⁷ Na setkání bylo přijato společné komuniké, v němž bylo zdůrazněno obnovení mírového procesu, mírové řešení současného stavu a dosažení dvou-státního řešení. Komuniké dále zdůrazňuje význam arabské mírové iniciativy. Delegáti se rovněž vyslovili pro uspořádání mezinárodní konference před koncem letošního roku a uvedli, že koordinační aktivitu by měla převzít Francie.²⁸

Izraelský premiér Benjamin Netanjahu 14. června sdělil, že arabská mírová iniciativa by měla být přepracována, aby ji Izrael považoval za možný plán mírového procesu. Netanjahu prohlásil, že jedinou možností dalšího jednání s arabskými partnery je jejich vůle diskutovat o přeformulování iniciativy. Podle Netanjahua iniciativa obsahuje pozitivní prvky, je ji ale třeba aktualizovat (iniciativa byla předložena v roce 2002).²⁹

V červenci 2016 zveřejnil Blízkovýchodní kvartet zprávu o pokračujícím mírovém procesu na Blízkém východě.³⁰ Pro pokračování procesu a dosažení kýženého dvoustátního uspořádání jsou důležité tři body:

- Ukončení násilností,
- Ukončení obsazování dalších území ze strany Izraele,
- Ukončení nelegálního ozbrojování polovojenských jednotek na území pásma Gazy.

Kvartet vyzval k urychlenému provedení pozitivních a motivujících opatření, aby byly zvráceny všechny tři negativní trendy. Ukončení násilností se daří na obou stranách, ačkoli existují jednotlivé případy úmrtí z důvodů terorismu. I nadále ale snahy o ukončení limituje palestinský přístup k pachatelům teroristických útoků, kteří jsou za své činy v komunitě oslavováni. Pokračující osidlování v oblasti C na západním břehu ze strany Izraele je pouze jedním aspektem, který ohrožuje dvoustátní uspořádání. Izraelské úřady dále nejsou ochotné zajistit rozvoj palestinské komunity na tomto území. Vzniká tak asymetrická situace příchodu dalších izraelských osadníků a budování jejich osad a zároveň nedostatečný rozvoj infrastruktury a obydlí stávajících palestinských obyvatel. Vládnutí v Palestinské samosprávě stejně jako zlepšení životních podmínek v oblasti jsou předpoklady pro to, aby území nesloužilo k rekrutaci protiizraelských bojovníků. Je třeba zajistit taková opatření, která přeruší nezákonné dodávky zbraní a budování paralelních ozbrojených struktur (ozbrojených složek radikálního hnutí Hamás). Dále je třeba zajistit jednotnost palestinské reprezentace (překonat rozdělení společnosti na příznivce umírněného Fatahu a radikálního Hamásu). Neméně důležitá je i snaha o zlepšení humanitárních podmínek v oblasti (zásobení potravinami, pitnou vodou, energiemi a podobně).

Zpráva se dále věnuje deseti konkrétním doporučením, jak zajistit plnění opatření na zklidnění situace a dosažení trvalého a stabilního míru. Kvartet vedle arabské mírové iniciativy zdůrazňuje

²⁷ Diplomatie.gouv.fr: Peace initiative in the Middle East (Paris, June 3, 2016), 3. 6. 2016, <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/israel-palestinian-territories/peace-process/initiative-for-the-middle-east-peace-process/article/peace-initiative-in-the-middle-east-03-06-16>.

²⁸ Diplomatie.gouv.fr: Middle East Peace initiative - Joint communiqué (Paris, June 3, 2016), 3. 6. 2016, <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/israel-palestinian-territories/peace-process/initiative-for-the-middle-east-peace-process/article/middle-east-peace-initiative-joint-communiqué-03-06-16>.

²⁹ Middleeasteye.net: Netanyahu stresses Arab peace initiative must be rewritten, 14. 6. 2016, <http://www.middleeasteye.net/news/netanyahu-stresses-arab-peace-initiative-must-be-rewritten-1780928143>.

³⁰ Jedná se o převzatý text KUTA, M. Přehled dokumentů SZBP EU 7/2016, s. 7. ISSN 2533-4263. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=93702>.

Ke zprávě Blízkovýchodního kvartetu viz Report of the Middle East Quartet. Eeas.europa.eu [online], 1. 7. 2016 [cit. 2017-02-10]. Dostupný z: http://eeas.europa.eu/statements-eeas/2016/160701_03_en.htm.

významný vliv setkání v Paříži a s tím související mezinárodní tlak na řešení situace v regionu a dosažení dvoustranného uspořádání.

Dne 15. ledna 2017 se v Paříži na pozvání francouzského ministra zahraničních věcí Jean-Marc Ayraulta sešli zástupci z více než 70 zemí a mezinárodních organizací na plánované druhé konferenci o míru na Blízkém východě.³¹ Konference navazuje na dřívější francouzské snahy obnovit mírové rozhovory a dát jim nový impulz.³² Jednotliví představitelé diskutovali nad možným řešením izraelsko-palestinského konfliktu. Konference se ovšem nezúčastnil nikdo ze zástupců Izraele; izraelský premiér Benjamin Netanjahu dokonce označil konferenci za bezvýznamnou. Důvod k tomuto ostrému vyjádření představuje rezoluce Rady bezpečnosti (RB) OSN č. 2334 (2016) z 23. prosince 2016 (viz textové pole 1).³³

Na závěr konference bylo přijato společné prohlášení:

- Dvoustranné řešení izraelsko-palestinského konfliktu je jediný možný model, který zajistí trvalý mír.
- Dvoustranné řešení musí naplnit legitimní aspirace obou stran, zahrnující právo Palestinců na státnost a suverenitu, ukončení okupace, která byla započata v roce 1967, uspokojení izraelských bezpečnostních nároků a vyřešení všech trvalých otázek statusu na základě rezolucí RB OSN č. 242 (1967), 338 (1973) a dalších relevantních rezolucí.
- Pro mírový proces je významná rovněž Arabská mírová iniciativa (*Arab Peace Initiative*) z roku 2002 jakožto komplexní rámec pro vyřešení arabsko-izraelského konfliktu.
- Mírovému řešení situace přispívají také mezinárodní snahy jako například nedávno přijatá rezoluce RB OSN č. 2334 (2016) odsuzující politiku osídlování (viz výše).
- Je nutná urychlená a účinná reakce na zhoršující se humanitární a bezpečnostní situaci v pásma Gazy.
- Účastníci vyjádřili ochotu vyvíjet nezbytné snahy pro naplnění dvoustranného řešení a podílet se na udržitelnosti vyjednané mírové dohody, konkrétně naplněním těchto bodů:
 - Evropské privilegované partnerství s Palestinou, finanční podpora Palestině pro budování infrastruktury;

Rezoluce RB OSN č. 2334 (2016), byla přijata hlasy 14 zástupců, zástupkyně Spojených států se v hlasování zdržela. Rezoluce stanovuje, že budování izraelských osad na území obsazeném po šestidenní válce v roce 1967 je nezákonné a představuje flagrantní porušení mezinárodního práva. Dále RB vyzvala obě strany ke zklidnění situace, zřeknutí se silového řešení sporu a vzájemných provokací, společnému boji proti terorismu, posilování vzájemného porozumění a důvěry. Zástupkyně Spojených států uvedla, že země dlouhodobě spatřuje v dalším osídlování obsazených území bezpečnostní hrozbu pro Izrael. Rezoluce by neprošla přes nesouhlas Spojených států, kdyby nevyzvala ke společnému boji proti terorismu. Zástupce Izraele uvedl, že ti hlasující pro přijetí rezoluce zároveň hlasovali proti mírovým rozhovorům. Dále uvedl, že Izrael bude i nadále demokratickým právním státem s respektem k lidským a občanským právům a bude i nadále usilovat o znovuzískání „země předků“. Ostatní zástupci uvedli, že naopak osídlování představuje největší překážku pro dvoustranné řešení. Podle francouzského zástupce se tempo osídlování v nedávné minulosti zrychlilo a zvýšilo napětí v oblastech. Pro další pokračování mírových rozhovorů je tedy nutné ukončit osídlování a stejně tak zříct se násilí, provokací a teroristické činnosti

Textové pole 1 Rezoluce RB OSN č. 2334(2016)

³¹ Jedná se o převzatý text KUTA, M. a kol. Přehled dokumentů SZBP EU 1/2017, s. 12–13. ISSN 2533-4263.

Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=100424>.

³² KUTA, M. a kol. Přehled dokumentů SZBP EU 6/2016, s. 7–8. ISSN 2533-4263. Dostupný z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=93678>.

³³ Israel's Settlements Have No Legal Validity, Constitute Flagrant Violation of International Law, Security Council Reaffirms. UN.org [online], 23 December 2016 [cit. 2017-02-09]. Dostupný z:

<https://www.un.org/press/en/2016/sc12657.doc.htm>.

- Pomoc Palestincům při konsolidaci institucí a institucionálních kapacit;
- Svolávání izraelských a palestinských fór vedoucích ke zvýšení dialogu mezi oběma stranami a k podpoře občanské společnosti.
- Účastníci vyzývají obě strany sporu, aby usilovaly o naplnění dvoustátního uspořádání.
- Dále vítají bližší spolupráci mezi členy Blízkovýchodního kvartetu (USA, Rusko, EU, OSN) a členy Ligy arabských států a dalšími relevantními aktéry.

Kriticky se k předmětu konference vyjádřilo Spojené království. Konferenci nenavštívil ani britský ministr zahraničí, ani velvyslanec ve Francii. Dále britská diplomacie dala najevo svou nevoli se zněním závěrečného usnesení výhrady. Postoj mezinárodního společenství znesnadňuje vztahy mezi Izraelem a Palestinou a možné řešení konfliktu oddaluje. Navíc se konference neúčastnila ani jedna ze znesvářených stran.³⁴ Britský postoj naopak stanovuje, že se mají probíhat přímá jednání mezi Izraelem a Palestinou.³⁵ Další konference se uskuteční na konci tohoto roku.³⁶

Výstavba židovských osad na Západním břehu Jordánu – únor 2017

Další stupňování napětí mezi oběma stranami přineslo rozhodnutí izraelské vlády pokračovat ve výstavbě osad na Západním břehu Jordánu. Mezinárodní společenství na tento krok reagovalo negativně. Rozhodnutí dále stupňovalo napětí mezi Izraelci a Palestinci a odporovalo rezoluci RB OSN z prosince 2016. Vedle samotného rozhodnutí o pokračování výstavby osad došlo také k přijetí zákona, který zpětně legalizuje téměř 4 tisíce domů postavených na soukromých pozemcích vlastněných Palestinci na Západním břehu Jordánu.³⁷ Na základě tohoto zákona bude izraelská vláda moci zpětně vyvlastnit pozemky s tím, že palestínští majitelé za ně dostanou buď finanční kompenzaci, nebo jinou parcelu, přičemž nebudou moci zpětně žádat o navrácení původních pozemků.³⁸

3. Uznání Palestinského státu

První vlna uznávání Palestinského státu byla zahájena již v roce 1988. Valná většina států, které Palestinský stát uznávají, tak učinila již v roce 1988 či velice záhy. Mezi evropské státy, které v této době k uznání přistoupily, patřilo také Československo a další země východního bloku. K tomuto kroku se tyto státy rozhodly z mezinárodněpolitických důvodů.³⁹ V další vlně se již nedá

³⁴ UK blocks EU support for Israel-Palestine peace meeting in Paris. Middleeasteye.net [online], 16 January 2017 [cit. 2017-02-27]. Dostupný z: <http://www.middleeasteye.net/news/uk-blocks-eu-council-adopting-statement-israel-palestine-peace-conference-1169813074>.

³⁵ Speech "We are beginning a difficult year for the Middle East...peace for many in the region is but a distant memory." Gov.uk [online], 17 January 2017 [cit. 2017-02-27]. Dostupný z: <https://www.gov.uk/government/speeches/we-are-beginning-a-difficult-year-for-the-middle-eastpeace-for-many-in-the-region-is-but-a-distant-memory>.

³⁶ Conference for peace in the Middle East (15 January 2017). Diplomatie.gouv.fr [online] [cit. 2017-02-09]. Dostupný z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/israel-palestinian-territories/peace-process/initiative-for-the-middle-east-peace-process/article/conference-for-peace-in-the-middle-east-15-01-17>.

³⁷ Israel passes controversial law on West Bank settlements. Bbc.com [online], 7 February 2017, [cit. 2017-02-23]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-38888649>

³⁸ Israel Passes Provocative Law to Retroactively Legalize Settlements. Nytimes.com [online], 6 February 2017, [cit. 2017-02-23]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2017/02/06/world/middleeast/israel-settlement-law-palestinians-west-bank.html>.

Blíže viz KUTA, M. a kol. Přehled dokumentů SZBP EU, 2/2017 (v přípravě). ISSN 2533-4263.

³⁹ Od roku 1976 fungovalo v Praze zastoupení OOP, po roce 1983 s diplomatickým statutem. Československo uznalo Palestinu v roce 1988. Česká republika, jako nástupnický stát podle zákona č. 4/1993 Sb. o opatřeních souvisejících

hovořit o masovém nárůstu uznávajících států. Z evropských států Palestinu dále uznala v roce 1992 Bosna a Hercegovina, v roce 2006 Černá Hora a v roce 2011 Island.⁴⁰

K uznání se nikdy nepřipojily státy západní Evropy, Spojené státy, Austrálie, Nový Zéland, Jižní Korea, Japonsko, Izrael a dále. Mezi nejvýznamnější spojence Izraele proti uznání Palestiny patří Spojené státy. Ty proti samostatné palestinské státnosti namítají, že není výsledkem mírových jednání mezi Palestinskou samosprávou a Státem Izrael, a je tak vnucena zvnějšku. Spojené státy tak dlouhodobě spoléhají na vyřešení situace do podoby dvoustátního uspořádání prostřednictvím mírových rozhovorů. Podporují proto mírové rozhovory zprostředkované Blízkovýchodním kvartetem.⁴¹ Státy, které mají problémy se separatistickými regiony na svém území, také neuznávají samostatnou existenci Palestinského státu. Jedná se například o Arménii a Moldavsko.

V listopadu 2013 vyhlásilo VS OSN Mezinárodní rok solidarity s palestinským lidem. V návaznosti na to probíhala v několika členských státech EU diskuze o uznání Palestinského státu. Ve Spojeném království, Španělsku, Irsku, Francii, Portugalsku a Belgii probíhaly debaty na půdě parlamentu, ačkoli pravomoc uznat nový stát drží v těchto zemích vláda (jednalo se tak o nezávazné usnesení parlamentu z vlastní vůle). Pouze švédská vláda přistoupila k uznání Palestinského státu.

Do současné doby uznalo samostatný Palestinský stát 136 států OSN.⁴² Z členských zemí EU se Švédsko stalo 135. státem v roce 2014. Posledním státem OSN byla doposud Svatá Lucie v září 2015.

4. Politický systém Palestinské samosprávy a parlamentní volby 2006

Statut Jeruzaléma

Současný statut Jeruzaléma je sporný. Od roku 1949 byl rozdělen tzv. zelenou linií mezi Izrael (západní část města) a Jordánsko (východní část). Východní část města byla Izraelem dobyta v tzv. šestidenní válce v roce 1967. V roce 1980 přijal izraelský parlament zákon, kterým prohlásil celý Jeruzalém za hlavní město Izraele. Tuto anexi východní části města však většina států světa neuznává a místo Jeruzaléma uznávají jako hlavní město Izraele Tel Aviv. Palestinci považují východní Jeruzalém za hlavní město budoucí samostatné Palestiny.

Obecně k politickému systému Palestinské samosprávy

Hlavní složkou výkonné moci je Palestinská samospráva (PS), která vznikla jako výsledek mírových jednání v Oslu. Význam a reálná moc byla během několika let její existence značně zpochybněna řadou korupčních skandálů, neschopností vypořádat se s násilím a konečně i nízkou podporou ze strany vlastních obyvatel, kterým nedokázala poskytnout základní zajištění. Od jejího vzniku držel

se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky, v současné době toleruje status quo palestinského zastoupení v Praze; de facto existenci palestinského státu neuznává.

MZV.cz: Palestina | Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2015-02-02]. Dostupný z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/palestina/.

⁴⁰ Polgeonow.com: Map: Which Countries Recognize Palestine in 2014?, 8. 12. 2014 [cit. 2015-02-02]. Dostupný z: <http://www.polgeonow.com/2014/12/map-which-countries-recognize-palestine.html>.

⁴¹ Viz například projev zástupce Spojených států ve Valném shromáždění OSN při projednávání uznání statusu Palestiny jako nečlenského pozorovatele při OSN v listopadu 2012.

UN.org: General Assembly Votes Overwhelmingly To Accord Palestine 'NON-MEMBER Observer State' Status In United Nations, 29. 11. 2012 [cit. 2015-02-02]. Dostupný z:

<http://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/28ead5e67368b9ea852579180070e4d6/435e0f0c8b2262e485257ac6004f4d63?OpenDocument#Vote%20on%20Status%20of%20Palestine%20at%20Un>.

⁴² Map: Which Countries Recognize Palestine as Independent in 2016? Polgeonow.com [online], February 17, 2016 [cit. 2017-02-10]. Dostupný z: <http://www.polgeonow.com/2016/02/map-which-countries-recognize-palestine-2016.html>.

veškerou moc ve svých rukou Jásir Arafat, až na jaře 2003 ve snaze o naplnění cílů Cestovní mapy byl zvolen premiérem Mahmúd Abbás. Jeho nástup měl znamenat počátek post-Arafatovské éry a přinést průlom při řešení konfliktu, avšak Abbás již po čtyřech měsících odstoupil – jeho mírové snahy byly zastíněny pokračujícími útoky Hamásu a do značné míry také mocenským soubojem s Jásirem Arafatem.

Mahmúd Abbás se stal prezidentem Palestinské samosprávy po přímých prezidentských volbách v roce 2005. Abbás, který se těšil i mezinárodní podpoře, vyhrál se ziskem 62 % hlasů.⁴³ Abbás jako člen umírněného a svého času také dominantního hnutí Fatah nikdy nedisponoval přílišnou podporou radikálního hnutí Hamás. Tato nevraživost vzrostla po listopadu 2009, kdy OOP prodloužila funkční období prezidenta Abbáse na neurčito. Stalo se tak i z důvodů vzrůstajícího napětí mezi oběma hlavními hnutími – Hamásem v pásmu Gazy a Fatahem na západním břehu Jordánu.⁴⁴

Stranický systém (politická hnutí)

Politický systém Palestiny byl dlouhou dobu vládou jedné strany, resp. hnutí Fatah. Toto hnutí není jasně ideologicky vyprofilováno a zahrnuje široké spektrum ideových proudů, které spojuje jen otázka palestinsko-izraelského konfliktu. To však neznamená, že nemá opozici. V palestinské společnosti existují strany mimo Fatahu, které jsou v rámci politického systému irelevantní – mají omezenou možnost participovat na moci. Rostoucí podpora pro Hamas vyústila v jeho vítězství ve volbách v roce 2006.

Hamás

Izraelem a západními státy označen za „teroristickou organizaci“ je Hamás svými zastánci vnímán jako legitimní vojenská síla bránící Palestince před „brutální“ vojenskou okupací. Je to největší palestinská militantní islamistická organizace, vytvořená na počátku první intifády. Krátkodobým cílem skupiny je vyhnat izraelské jednotky z okupovaných území. Dlouhodobý cíl spočívá v ustavení islámského státu na území celé historické Palestiny (většina z toho patří nyní státnímu Izrael). Skupina složená z politického a vojenského křídla má neznámý počet aktivních členů, avšak desetitisíce stoupenců a sympatizantů. Odhaduje se, že až 40 tisíc lidí se zúčastnilo 15. výročí založení Hamasu v prosinci 2002 v Gaze, kde předvídal (nyní již mrtvý) lídr skupiny Šejk Ahmed Jasín zničení Izraele do roku 2025.

Hamás byl zarytým oponentem mírových jednání v Oslo a i přes snahy Palestinské samosprávy měl díky sebevražedným atentátům de facto moc veto nad mírovým procesem. Moc Hamásu vzrostla zejména po neúspěšných jednání v Camp Davidu, jeho posílení také částečně zapříčinily pravidelné izraelské útoky na Arafatovu Palestinskou samosprávu.

Ve městech a uprchlických táborech poničených izraelskou armádou Hamás zřizuje nemocnice a školy sloužící Palestincům, kteří se cítí nedostatečně zaopatřeni ze strany zkorumpované a neefektivní Palestinské samosprávy. Lidová podpora Hamásu v sobě zahrnuje právě i tento aspekt zajišťování sociálních služeb obyvatelům Palestiny.

Hamás operuje ve dvou hlavních oblastech:

- sociální programy (budování škol, nemocnic a náboženských institucí);
- vojenské akce a teroristické útoky, které podniká ozbrojené podzemní křídlo Brigáda al-Qassam.

⁴³ ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina*, s. 249–250.

⁴⁴ PLO Extends Term of President Abbas Indefinitely. Voanews.com [online], December 16, 2009 [cit. 2017-02-10]. Dostupný z: <http://www.voanews.com/a/plo-extends-term-of-president-abbas-indefinitely/369107.html>.

Islámský Džihád

Islámský Džihád lze označit za jednu z nejradikálnějších palestinských militantních skupin, která je nejvíce spojována s palestinským odbojem, ačkoli se vždy jednalo o relativně malou a okrajovou organizaci složenou z hrstky bojovníků. Na rozdíl od ostatních islamistických skupin (Hamás) se Islámský Džihád vyhýbá politické či společenské roli. Boj proti Izraeli, západním státům i sekulárním arabským režimům je považován za naplňování cílů islámu. Od vypuknutí druhé intifády v roce 2000 stál Islámský Džihád za řadou útoků (například útoky na židovské osady, nastražené bomby v automobilech, útoky na autobusy). Buňky Džihádu se uchylují ale i k méně „konvenčním“ teroristickým taktikám (násilí namířené proti jednotlivcům).

Skupina byla založena třemi palestinskými studenty v Egyptě na konci 70. let 20. století. Ačkoli to se jednalo o sunnitské muslimy, inspirovali se islámskou revolucí, která instalovala šíitskou teokracii v Íránu. Po mírových jednáních v Oslu se obrátili proti nově vzniklé Palestinské samosprávě a všemi způsoby se snažil ohrozit mírový proces.

Fatah

Jedná se o hlavní frakci OOP. Skupina byla založena Jásirem Arafatem a jeho stoupenci na konci 50. let, když chtěli shromáždit rozptýlené Palestince k útokům na mladý izraelský stát. Velký rozvoj zaznamenala organizace na konci 70. let, kdy získala potřebnou finanční podporu od arabských států a pod efektivním Arafatovým vedením zaznamenala v roce 1969 neuvěřitelných 2432 guerillových útoků na Izrael. Přestože bylo izraelskými zásahy vedení skupiny donuceno přesunout se až do vzdáleného Tuniska, hrál Fatah Hawks (vojenská odnož Fatahu tvořená mladými dobře vycvičenými muži) během první intifády klíčovou roli. Po mírových jednáních v Oslu byl Fatah Hawks rozpuštěn, avšak v roce 1995 Fatah ustanovil nové jednotky Tanzim. Ty vznikly jako protiváha k radikálně islamistickým skupinám Hamás a Islámský Džihád.

Izrael obviňuje Fatah z teroristických útoků na židovské obyvatelstvo během poslední intifády a tvrdí, že za tyto útoky je zodpovědný Jásir Arafat - zakladatel a lídr skupiny. Palestinci zase prohlašují, že Fatah působí jenom na okupovaných územích, kde je podle nich odpor vůči Izraeli jakoukoli cestou legitimní.

Brigáda mučedníků Al-Aksá

Brigáda mučedníků Al-Aksá, která vznikla těsně po propuknutí poslední intifády, je ozbrojená palestinská skupina spojovaná s Arafatovým Fatahem. Analytikové tvrdí, že skupina neusiluje o teokratický islámský stát (narozdíl od Hamásu), ale používá islám jako inspiraci ke svému boji za nezávislou Palestinu. Brigáda měla vzniknout z potřeby Fatahu vykazat nějaký druh odporu vůči izraelským zásahům na území, které by mělo být pod palestinskou kontrolou. Avšak povolením skupině, aby fungovala, se dopustil Arafat pravděpodobně jak vojenského tak i politického přehmatu. Jednou z izraelských odpovědí na útoky Brigády bylo i poničení infrastruktury Palestinské autority.

Dále zde hraje určitou roli celá řada různých frakcí – jak islamistických, tak i sekulárních, bojujících jak „klasicky vojensky“, tak i za použití teroristických metod.

Volby v lednu 2006

Prezident Palestinské samosprávy Mahmúd Abbás vyjádřil v lednu 2006 ve svém úřadu v Ramalláhu naději, že lednové parlamentní volby se obejdou bez násilí a že budou respektovány demokratické zásady. Předvolební kampaň začala 3. ledna 2006 a její poslední akce musely skončit do 23. ledna 2006, 23 hodin SEČ. O 132 poslaneckých mandátů se ucházelo přes 700

kandidátů, mezi nimiž bylo 85 žen. Voliči odevzdávali dva hlasy, jedním volili podle stranických kandidátek, druhým kandidáta ze svého volebního okrsku.

Palestinské radikální hnutí Hamás ve volbách získalo 76 ze 132 parlamentních křesel. Čtyřicet tři mandátů obsadil tehdejší vládní Fatah. Vláda po skončení voleb rezignovala a prezident Abbás prohlásil, že pověří sestavením vlády Hamás. Zástupci Fatahu se dohodli, že nevstoupí do vlády s Hamásem, ale chtějí vyjednávat o budoucím politickém uspořádání. Abbás sám prý i navzdory porážce svého hnutí Fatah v parlamentních volbách hodlal zůstat v čele palestinské správy až do konce svého funkčního období v roce 2009.

Hamás při své předvolební kampani vsadil na populistická témata, na domácí problémy, na reformy, na korupci, na klientelismus. Na všechny tyto otázky upozorňoval opakovaně a řekl, že je chce řešit. Hamás tvrdil, že je islamistickou stranou, která má čisté ruce, není zkorumpovaná a že chce změnit poměry u Palestinců, které trápí chudoba, nezaměstnanost a bezpráví v pásmu Gazy.

Volby se obešly bez vážných incidentů. Jenom ve východním Jeruzalému izraelští policisté zabránili skupině židovských nacionalistů dostat se k palestinským volebním místnostem. Poblíž Hebronu se střetli příznivci Fatahu a Hamásu a zraněno při tom bylo 12 lidí. Palestinská policie zasahovala na jihu pásma Gazy střelbou do vzduchu proti rozvášněnému davu voličů. Bezpečnost voličů v asi tisíci volebních místnostech a kolem nich zajišťovalo 13 tisíc policistů.

Dopad voleb

Po vítězství ve volbách připadla Hamásu veškerá vládní agenda včetně financování samosprávy a bezpečnostních složek. Hamás nejspíš nebude moci počítat s podporou palestinských policejních sil. Policie přitom hraje v Palestině klíčovou roli. Hamás musí udržet klid zbraní a zabránit v útocích Islámského Džihádu a Brigád mučedníků od al-Aksá. Většina policistů je však nakloněna Fatahu a její vedení fakticky podléhá přímo prezidentovi palestinské samosprávy Mahmúdu Abbásovi z Fatahu. Velitel policejních sil Ala Husní prohlásil, Hamás nemůže převzít velení police, a varoval před rozpoutáním občanské války.

Aby mohl Hamás realizovat svůj plánovaný sociální a vzdělávací program, který velkou měrou přispěl k jeho vítězství ve volbách, potřebuje finanční podporu. Nyní ale Palestině hrozí, že kvůli teroristické minulosti Hamásu přijde o stovky milionů dolarů od EU a USA. „Palestinci jsou v současnosti na pokraji bankrotu,“ prohlásil bývalý ředitel Světové banky John Wolfensohn. „Nikdo nebude dávat peníze do nestabilní oblasti,“ dodal.

Hamás uvedl, že chce vést se šéfem palestinské samosprávy Mahmúdem Abbásem rozhovory o „politickém partnerství“. Abbás ale Hamásu už předtím vzkázal, že jakákoliv palestinská vláda se musí držet programu mírových jednání s Izraelem tak, jak jej navrhl. Hamás ještě neřekl nic bližšího o tom, zda i nadále bude požadovat zničení Izraele. „Budeme pokračovat v našem odporu,“ prohlásil pouze mluvčí Hamásu Samí Abú Zuhrí. Zničení židovského státu požaduje dlouhodobý program Hamásu, ve volebním programu tento bod ale nebyl. Představitelé Hamásu však prohlásili, že odpor proti židovskému státu pokračuje. Na výzvy Izraele, EU ani USA nereagovaly.

Komunální volby 2012

Zatímco se další parlamentní volby do shromáždění Palestinské samosprávy nekonaly, proběhly v roce 2012 odložené komunální volby. Volby dvakrát odložil prezident Abbás. V roce 2010 dokonce nejvyšší soud pronesl názor, že posunutí voleb považuje za nelegální. Za vítěze se prohlásil Fatah, protože Hamás se voleb kvůli údajně nelegálnímu posunutí termínu hlasování

neúčastnil a vyzval svoje příznivce, aby v Pásmu Gazy volby bojkotovali.⁴⁵ Vedle odmítnutí odsunutí voleb Hamás požadoval, aby se komunální volby konaly až po prezidentských a parlamentních voleb. Kvůli bojkotu příznivci Hamásu v Pásmu Gazy a z důvodu izraelské vojenské přítomnosti ve východním Jeruzalémě tak vlastní volby proběhly pouze na Západním břehu Jordánu, který je centrem podporovatelů umírněného Fatahu.⁴⁶

Podle údajů ústřední volební komise se voleb účastnilo 55 % voličů. Voliči mohli odevzdat svůj hlas konkrétní kandidátní listině. V případě, že v dané municipalitě došlo k sestavení pouze jedné kandidátní listiny, došlo k prohlášení vítězství této listiny (aklamace). Tento způsob vítězství byl poprvé umožněn v komunálních volbách na základě rozhodnutí palestinské rady ministrů. Panovaly však otázky, zda se jednalo o ústavně konformní způsob. Rovněž nebyl jakkoli stanoven způsob případného potvrzení této kandidátní listiny (vlastní aklamace).⁴⁷ Kandidátní listiny byly většinou navrženy politickou stranou (443 kandidátních listin navrhla politická strana, 307 kandidátních listin byly navrženy nezávisle na politické straně).⁴⁸ Ústřední volební komise nevedla vítěznou stranu, ale dle odhadů získalo hnutí Fatah 83 % mandátů.⁴⁹ Další komunální volby měly proběhnout na podzim 2016. Tyto volby ale byly prezidentem Abbásem posunuty. V současné době se uvádí jako možný termín letošní rok (tedy 2017).⁵⁰

5. Bibliografie

BROŽOVÁ, Lucie a kol. *Historický kontext a současný vývoj v Palestině*. Informační podklad PI č. 3.040, Únor 2006. ISSN 2533-4131. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=20655>.

ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 4., aktualizované vydání. Brno: Barrister, 2015. ISBN 978-808-7474-907.

JOHNSON, Paul. *Dějiny dvacátého století*. Vyd. v tomto překladu 2. Praha: Rozmluvy, 2008. ISBN 978-807-3351-458.

KUTA, Martin, KOHÚT, Jakub. *Uznání Palestiny státy EU na podzim 2014*. Studie PI č. 3.175, Únor 2015. ISSN 2533-4131. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=103748>.

Permanent Missions to the United Nations. UN.int [online]. Dostupný z: <https://www.un.int/>.

Přehled dokumentů SZBP EU (Parlamentní institut, ISSN 2533-4263). Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>.

⁴⁵ GREENWOOD, Phoebe. Fatah claims Palestinian election victory. Telegraph.co.uk [online], 21 Oct 2012 [cit. 2017-02-10]. Dostupný z: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/palestinianauthority/9624112/Fatah-claims-Palestinian-election-victory.html>.

⁴⁶ GUIGNARD, Xavier. The 2012 Local Elections in the West Bank: a Display of Discreet Authoritarianism? Noria-research.com [online], Jan 12, 2016 [cit. 2017-02-28]. Dostupný z: <http://www.noria-research.com/local-elections-in-the-west-bank-a-display-of-discreet-authoritarianism/>.

⁴⁷ GUIGNARD, Xavier. The 2012 Local Elections in the West Bank: a Display of Discreet Authoritarianism? Noria-research.com [online], Jan 12, 2016 [cit. 2017-02-28]. Dostupný z: <http://www.noria-research.com/local-elections-in-the-west-bank-a-display-of-discreet-authoritarianism/>.

⁴⁸ Volební statistiky viz ústřední volební komise (*Central Elections Commission – Palestine*) Local Elections 2012. Elections.ps [online] [cit. 2017-02-28]. Dostupný z: <http://www.elections.ps/tabid/979/language/en-US/Default.aspx>.

⁴⁹ GUIGNARD, Xavier. The 2012 Local Elections in the West Bank: a Display of Discreet Authoritarianism? Noria-research.com [online], Jan 12, 2016 [cit. 2017-02-28]. Dostupný z: <http://www.noria-research.com/local-elections-in-the-west-bank-a-display-of-discreet-authoritarianism/>.

⁵⁰ KUTTAB, Daoud. Palestinian local elections on front burner. Al-monitor.com [online], January 18, 2017 [cit. 2017-02-10]. Dostupný z: <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/01/palestinian-local-elections-court.html>.

Ústřední volební komise (Central Elections Commission – Palestine) Local Elections 2012. Elections.ps [online] Dostupný z: <http://www.elections.ps/tabid/979/language/en-US/Default.aspx>.

Zpravodajské portály